

Försvarsutskottets yttrande 2022/23:FöU1y

Kommissionens arbetsprogram 2023

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har beslutat att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2023 (COM(2022) 548) inklusive bilagor.

I yttrandet lämnar försvarsutskottet sin övergripande syn på de delar av kommissionens arbetsprogram som berör utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2023

EU-kommissionen antog den 18 oktober 2022 sitt arbetsprogram för 2023 (COM (2022) 548) med titeln A Union standing firm and united.

Arbetsprogrammet präglas i stort av vad som beskrivs som en kollision av kriser där Rysslands anfallskrig i Ukraina, energikrisen och hot mot rättsstatens principer åsyftas. Titeln A Union standing firm and united syftar på kommissionens ambition att möta dessa kriser genom samarbete, enighet och handlingskraft.

Kommissionens arbetsprogram för 2023 innehåller 43 nya politiska initiativ som utgår från de sex övergripande målsättningarna i ordförande Ursula von der Leyens politiska inriktningar för 2019–2024:

1. En europeisk grön giv
2. Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern
3. En ekonomi för människor
4. Ett starkare Europa i världen
5. Främjande av den europeiska livsstilen
6. En ny satsning på demokrati i Europa

Bilagorna till programmet innehåller bl.a. nya förslag inom de politiska riktlinjerna och befintliga förslag som enligt kommissionen bör prioriteras. Inom försvarsutskottets beredningsområde presenterar kommissionen ett förslag om en ny rymdstrategi för säkerhet och försvar och en uppdaterad strategi för maritim säkerhet. Kommissionen lyfter även en satsning på strategisk cybersäkerhetskompetens inom unionen. Av arbetsprogrammet framgår även att kommissionen i samarbete med europeisk försvarsindustri ska arbeta för att öka försvarsmateriellproduktionen och fylla luckor i europeiska vapenlager.

Vidare vill kommissionen stärka EU:s civila krisberedskap. För att möta behovet av att förbättra unionens kapacitet att hantera olika krissituationer ska bl.a. EU:s brandbekämpande förmåga stärkas. I linje med målsättningen om en europeisk grön giv och i ljuset av nya geopolitiska utmaningen lyfter kommissionen även behovet av mer resilienta system för livsmedelsförsörjning.

Mot bakgrund av Rysslands anfallskrig i Ukraina framhåller kommissionen även behovet av fortsatt politiskt, finansiellt och humanitärt stöd till Ukraina samt upprätthållandet av ekonomisk press gentemot Ryssland genom sanktioner.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar kommissionens arbetsprogram för 2023. Utskottet ser positivt på att EU utvecklas inom försvars- och säkerhetsområdet, men framhåller samtidigt vikten av att värna medlemsstaternas kompetens och nationella beslutanderätt på området. I enlighet med tidigare utlåtanden framhåller utskottet att unionsgemensamma initiativ måste utformas på ett sätt som säkerställer att de inte begränsar medlemsländers handlingsfrihet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja utvecklingen på nationell nivå (ytr. 2020/21:FöU3y, utl. 2017/18:FöU10).

Utskottet konstaterar att EU står inför ett flertal utmaningar och välkomnar kommissionens ambition att möta dessa genom stärkt samarbete och handlingskraft. Utskottet ser därför positivt på kommissionens prioritering av stöd till Ukraina och stärkt cybersäkerhetskompetens. Utskottet ställer sig även positivt till satsningar på unionens civila krisberedskap genom bl.a. stärkt brandbekämpningsförmåga och en mer resiliënt livsmedelsförsörjning. Utskottet noterar även kommissionens satsningar på säkerhet och försvar i rymden samt maritim säkerhet, och välkomnar arbetet med de nya strategier för dessa arenor som kommissionen aviserar i arbetsprogrammet för 2023.

När det gäller kommissionens avsikt att öka försvarsmateriellproduktionen och fylla luckor i europeiska vapenlager i dialog med europeisk försvarsindustri vill utskottet liksom tidigare understryka att med tanke på försvarsmaterielmarknadens särart bör samarbetet inom försvarsmaterielområdet ha en mellanstatlig tyngdpunkt och ta hänsyn till medlemsländernas säkerhetsintressen (ytr. 2017/18:FöU4y). Med hänvisning till utskottets utlåtande 2022/23:FöU2 om gemensam försvarsupphandling framhåller utskottet vikten av att förslag som berör europeisk försvarsindustri föregås av omfattande konsekvensanalyser. Genom dessa analyser bör förslagen balanseras gentemot enskilda medlemsländers förutsättningar att avgöra vilka åtgärder som är mest effektiva och ändamålsenliga och säkerställa att nya förslag på försvarsindustriområdet inte ger kommissionen större inflytande över beslut som tidigare fattats på nationell nivå.

I övrigt har utskottet inget att anföra med anledning av kommissionens arbetsprogram för 2023.

Stockholm den 10 november 2022

På försvarsutskottets vägnar

Sven-Olof Sällström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sven-Olof Sällström (SD), Jörgen Berglund (M), Helén Pettersson (S), Johan Andersson (S), Helena Bouveng (M), Heléne Björklund (S), Anna Starbrink (L), Erik Ezelius (S), Alexandra Anstrell (M), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Larsson (C), Lars Püss (M), Emma Berginger (MP), Markus Selin (S), Camilla Brunsberg (M) och Sara-Lena Bjälkö (SD).